

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE SRPSKE
Broj: 11 0 U 024010 21 Uvp
Banjaluka, 19.01.2022. godine

Vrhovni sud Republike Srpske, u vijeću sastavljenom od sudija Smiljane Mrše, kao predsjednika vijeća, Svjetlane Knežević i Ljiljane Bošnjak Glizijan, kao članova vijeća, uz učešće Radmile Dmitrović, kao zapisničara, u upravnom sporu po tužbi M. G. iz B., koju zastupa punomoćnik B. D., advokat iz B., (u daljem tekstu: tužiteljica), protiv akta broj O-193/2018-50 od 21.12.2018. godine tuženog Fond .. , u predmetu utvrđivanja preplaćenog iznosa penzije, odlučujući o zahtjevu tuženog za vanredno preispitivanje presude Okružnog suda u Banjaluci broj 11 0 U 024010 19 U od 30.12.2020. godine, u sjednici vijeća održanoj dana 19.01.2022. godine, donio je

PRESUDU

Zahtjev se uvažava, presuda Okružnog suda u Banjaluci broj 11 0 U 024010 19 U od 30.12.2020. godine preinačava, tako da se tužba odbija, te se odbija zahtjev tužiteljice za nadoknadu troškova upravnog spora u iznosu od 877,50 KM.

Obrazloženje

Pobijanom presudom (stavom 1. izreke) uvažena je tužba i poništen uvodno označeni osporeni akt, kojim je odbijena žalba tužiteljice izjavljena protiv rješenja Filijala B. broj RP-1002/2017-156 od 13.08.2018. godine. Tim prvostepenim rješenjem stavom 1. dispozitiva utvrđena je preplata novčanog primanja iz penzijskog i invalidskog osiguranja nastala u periodu od 02.02.2013. do 31.05.2016. godine, isplaćena tužiteljici u ukupnom iznosu od 430,93 KM, a koji iznos je imenovana obavezana vratiti Fond PIO RS; a stavom 2. dispozitiva određeno je da se vraćanje vrši obustavom 1/3 (ili 33,33%) od prve naredne penzije imenovane po konačnosti ovog rješenja, sve dok se ne namiri preplaćeni iznos i Fond obešteti u cijelosti. Stavom 2. izreke pobijane presude obavezan je tuženi da tužiteljici nadoknadi troškove upravnog spora u iznosu od 877,50 KM, u roku od 30 dana od dana dostavljanja presude, pod prijetnjom prinudnog izvršenja.

Uvažanje tužbe obrazloženo je razlozima da je tuženi nezakonito postupio kada je osporenim aktom ostavio na snazi rješenje prvostepenog organa od 13.08.2018. godine, jer za svoju odluku nije dao valjane, na zakonu zasnovane razloge. Sud je interpretirao utvrđenja tuženog koja se svode na to da je tužiteljici privremenim rješenjem Filijala B. od 25.03.2013. godine, kada je navršila 56 godina života i 35 godina penzijskog staža, priznato pravo na srazmjerni dio starosne penzije počev od 02.02.2013. godine u iznosu od 245,44 KM (koje rješenje je bilo privremeno, jer su nedostajali podaci o platama tužiteljice), te je isto zamijenjeno konačnim i pravosnažnim rješenjem Filijala B. od 30.05.2016. godine, kada je tužiteljici određen manji mjesečni iznos penzije od 235,50 KM počev od istog datuma, na koji

način je nastala preplata za period od 02.02.2013. godine do 31.05.2016. godine u iznosu od 430,93 KM, koji je obavezana da vrati prvostepenim rješenjem od 13.08.2018. godine. Sud nije doveo u pitanje sadržaj odredbe člana 161. stav 1. tačka v) Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju („Službeni glasnik Republike Srpske” broj 134/11, 82/13 i 103/15 - u daljem tekstu: Zakon o PIO), koja propisuje da lice kome je na teret Fonda izvršena isplata, na koju nije imao pravo po zakonu, obavezno je da vrati Fondu primljeni iznos ako je primilo novčani iznos veći od iznosa koji mu pripada po zakonu, ali je dodao da iz podataka upravnog spisa ne proizilazi da je tužiteljica doprinijela tome da joj bude priznato pravo na veći iznos srazmjerne starosne penzije od onog koji joj pripada po zakonu, te da je tuženom trebalo čak tri godine da utvrdi preplatu u iznosu od 430,93 KM, obavezujući tužiteljicu da taj iznos vrati, sa čim je povrijedio njeno pravo na imovinu garantovano odredbom člana 1. Protokola prvog uz Konvenciju o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda. Ovo stoga što je tuženi obavezivanjem tužiteljice da preplaćeni iznos od 430,93 KM vraća u mjesečnim ratama koje su velike za njena primanja, tužiteljici nametnuo pretjeran teret koji narušava pravičan balans između javnog interesa i interesa tužiteljice, što je suprotno standardima zaštite prava na imovinu iz člana 1. Protokola prvog uz Konvenciju, o čemu je pravni stav zauzet u odluci Ustavnog suda BiH broj AP-897/16 od 05.07.2018. godine.

Blagovremeno podnesenim zahtjevom za vanredno preispitivanje te presude (u daljem tekstu: zahtjev) tuženi pobija zakonitost iste zbog pogrešne primjene materijalnog prava. U zahtjevu iznosi tok upravnog postupka obrazlažući kako je u konkretnom slučaju došlo do preplate što sud ne dovodi u pitanje, te navodi da je odluku donio primjenom odredbe člana 161. stav 1. tačka v) Zakona o PIO, čiji sadržaj sud takođe ne spori, ali ovu odredbu zanemaruje dovodeći je u vezu sa nepostojanjem krivice tužiteljice za ovu situaciju i dužinom trajanja ovog postupka, koje okolnosti nemaju uticaja na zakonito rješavanje ove upravne stvari gledano sa aspekta pomenute odredbe, o čemu je zauzet stav u presudama Vrhovnog suda Republike Srpske čije brojeve navodi. Takođe smatra nepravilnim stav suda da je u konkretnom slučaju narušen pravičan balans između javnog i interesa tužiteljice pozivajući se na odluku Ustavnog suda BiH broj AP-897/16 (predmet D. B.), jer se ista ne može primijeniti analogijom u konkretnom slučaju. Ovo iz razloga što se u tom predmetu radilo o bitno drugačijim činjenicama, imenovani D. B. je obavezan da vrati tuženom iznos od 33.606,22 KM, obustavom iznosa od 200,00 KM mjesečno, godišnje 2.400,00 KM, što je značilo da bi on kao lice u poznoj životnoj dobi preplaćeni iznos koji je nastao zbog greške tuženog (pogrešan obračun penzije) vraćao narednih 14 godina, sa čim je po stavu Ustavnog suda BiH došlo do neproporcionalnog miješanja u njegovu imovinu, odnosno zaključeno je da bi on vraćanjem isplaćenog iznosa snosio pretjeran teret koji narušava pravičan balans između apelantovog i javnog interesa, o čemu se kod tužiteljice ne radi, pa je presuda nižestepenog suda proizvoljna, pri čemu podsjeća da Ustavni sud BiH ovom odlukom nije doveo u pitanje stav tuženog da je u javnom interesu da lice kome je na teret Fonda izvršena isplata na koju nije imalo pravo, taj iznos vrati Fondu. Konačno predlaže da se zahtjev uvaži i pobijana presuda preinači ili ukine.

Tužiteljica nije dostavila odgovor na zahtjev.

Razmotrivši zahtjev, pobijanu presudu, te ostale priloge u spisima predmeta, na osnovu odredbe člana 39. Zakona o upravnim sporovima („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 109/05 i 63/11 - u daljem tekstu: ZUS), odlučeno je kao u izreci ove presude iz sljedećih razloga:

Pobijanom presudom je uvažena tužba i poništen osporeni akt od 21.12.2018. godine, uz iznošenje razloga od strane nižestepenog suda čiju pravilnost osnovano pobija tuženi navodima zahtjeva.

Pogrešno sud tumači odredbu člana 161. stav 1. tačka v) Zakon o PIO koja propisuje da lice kome je na teret Fonda izvršena isplata, na koju nije imao pravo po zakonu, obavezno je da vrati Fondu primljeni iznos ako je primilo novčani iznos veći od iznosa koji mu pripada po zakonu. Pravilnim tumačenjem ove odredbe sasvim je jasno da je za utvrđivanje preplaćenog iznosa penzije i obavezivanje korisnika da isti vrati Fondu na način propisan odredbama člana 162. i 163. Zakona o PIO, dovoljno da se utvrdi da preplata postoji, nezavisno od toga što korisnik svojim radnjama nije dao doprinos nastanku preplate, te nezavisno od toga što je tuženom trebalo tri godine da utvrdi da tužiteljica prima veći mjesečni iznos penzije od onog koji joj pripada po zakonu, bitno je samo da se utvrdi da je preplata objektivno nastala, kao u konkretnom slučaju, pri čemu Zakon o PIO ne propisuje ograničenje u pogledu roka u kojem tuženi može donijeti rješenje o obavezi vraćanja preplaćenog iznosa.

Takođe sud pogrešno ovaj predmet dovodi u vezu sa stavom zauzetim u odluci Ustavnog suda BiH broj AP-897/16 od 05.07.2018. godine, zaključujući da je odlukom tuženog došlo do povrede prava na imovinu tužiteljice, na čemu osnovano insistira tuženi u zahtjevu.

U tom pravcu treba ukazati da je u pomenutoj odluci Ustavnog suda BiH broj AP-897/16 od 05.07.2018. godine, ukazano između ostalog, na to da dosljedna primjena Zakona o PIO, pa i člana 161. stav 1. tačka v) nesumnjivo predstavlja legitiman cilj od javnog interesa, jer je u javnom interesu da osoba kojoj je na teret Fonda izvršena isplata na koju nije imala pravo, vrati taj iznos Fondu. Dalje je ukazano na to da domaće vlasti uživaju široko polje procjene prilikom donošenja odluka vezanih za miješanje u imovinska prava pojedinaca zbog neposrednog poznavanja društva i njegovih potreba, ali su dužne da između javnog interesa i prava pojedinaca uspostave pravičnu ravnotežu, odnosno iznesen je zaključak da miješanje u imovinu pojedinca ne smije biti neproporcionalno, odnosno takvo da pojedinac usljed takvih odluka snosi pretjeran teret, jer se time se narušava neophodan pravičan balans između javnog interesa i interesa pojedinca.

Na ovo se ukazuje jer je u predmetu u kojem je odlučivao Ustavni sud BiH broj AP-897/16 vezanim za vraćanje preplaćenog iznosa penzije, utvrđena povreda prava na imovinu, ali se taj predmet, kako to i tuženi pravilno zaključuje, zasnivao na drugačijem činjeničnom stanju, drugačiji je osnov nastanka preplate, životna dob stranke, iznos koji je bio dužan da vrati i vremenski period vraćanja. U konkretnom slučaju obavezivanje tužiteljice koja je u vrijeme odlučivanja organa uprave u životnoj dobi od 60 godina života, da vrati iznos od 430,93 KM koji je neosnovano primila i praktično u mogućnosti da vrati za svega nekoliko mjeseci, po stavu ovog suda, ne predstavlja za nju nesrazmjeran teret, zbog čega se ovakvim odlučivanjem organa uprave ne narušava princip proporcionalnosti između javnog interesa i interesa tužiteljice kao pojedinca, niti povrijeđuje njeno pravo na imovinu.

Kako je nižestepeni sud poništio zakonitu i pravilnu odluku tuženog, proizilazi da je pobijana presuda zahvaćena povredama iz odredbe člana 35. stav 2. ZUS, pa se zahtjev tuženog uvažava i ista preinačava na način da se tužba odbija, shodno odredbi člana 40. stav 1. istog zakona.

Na osnovu odredbe člana 397. stav 2. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik Republike Srpske broj 58/03 - 61/13), koji se u upravnom sporu primjenjuje shodno odredbi

člana 48. ZUS, u vezi sa odredbom člana 49a. stav 1. ZUS, preinačena je i odluka o troškovima postupka s obzirom da je tužiteljica izgubila upravni spor, pa joj ne pripada pravo na nadoknadu troškova istog.

Zapisničar
Radmila Dmitrović

Predsjednik vijeća
Smiljana Mrša

Tačnost otpravka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Biljana Ačić